

O CARTE INCOMODĂ

Drd. Ioan Botiș

La Editura Grinta din Cluj-Napoca a apărut în anul 2014 cartea „Șovinismul de mare putere”, semnată de prof. univ. dr. Nicolae Iuga. O carte interesantă, scrisă cu luciditate, argumentată și, poate tocmai de aceea, oarecum incomodă. Într-o perioadă în care despre americani în genere și despre Statele Unite ale Americii e bine să vorbești sau să scrii numai de bine și doar la superlativ, criticile aduse de Nicolae Iuga politicii externe americane actuale s-ar putea să deranjeze. Ceea ce e bine și ne bucură.

Prin „șovinism de mare putere” autorul înțelege un echivalent al termenului „filetism” din domeniul religios, în care o biserică sau un cult se pune pe sine mai presus decât toate celelalte. Corespondentul politologic al acestuia ar fi „șovinismul de mare putere”. Acest șovinism vrea să descrie situația aberantă în care o națiune se pune pe sine, în propriul său imaginar colectiv și în propria sa mitologie po-

litică, mai presus decât întreaga omenire și, cumva de înțeles, mai presus decât Dumnezeu. De aceea, națiunile care practică acest gen de șovinism sunt fie ateiste, ca regim politic, fie fals religioase. Bolșevismul rusesc, comunismul în genere, nazismul german sau doctrina unei lumi unipolare din punct de vedere politico-militar, în care se susține că o singură națiune ar trebui să domine tot globul pământesc, sunt exemplele cele mai la îndemână”, susține Nicolae Iuga.

Pornind de la analiza unui document, „Rebuilding America's Defence”, autorul susține, cu argumente solide, ideea că, în prezent, există un „șovinism de mare putere” american. În „Rebuilding America's Defence” este reiterată insistent, cvasi-obsesiv ideea că, după încheierea războiului rece, Statele Unite ale Americii au rămas singura super-putere din lume din punct de vedere militar, combinând puterea militară cu statutul de lider mondial în

cea ce privește tehnologia și deținând totodată cea mai mare economie a lumii.

La întrebarea legată de consecințele instaurării unui nou tip de totalitarism, cel american global, Nicolae Iuga susține că aceste consecințe nu pot fi decât nefaste, așa cum sunt în general consecințele oricărui tip de totalitarism. După ce afirmă meritul real al americanilor în timpul „războiului rece” de a-și stabili ca obiectiv strategic contrabalansarea tendințelor expansioniste și veleitățile dominante ale Uniunii Sovietice în plan global, autorul susține că astăzi, Statele Unite ale Americii și-au propus ca obiectiv strategic descurajarea apariției unui nou mare concurent pentru putere, în special să privească cu îngrijorare creșterea Chinei ca potențial rival.

În ceea ce privește cheltuielile militare, același document, „Rebuilding America’s Defence”, susține că „beneficiile vor depăși cu mult cheltuielile”. Pornind de la această idee, autorul afirmă că discursul justificării militare a avut, în toate timpurile, indiferent de motivație și de gradul de elaborare și conștientizare, o anumită structură minimală și o importanță fundamentală. „Retorica motivării ideologice a războiului, specifică marilor conflagrații mondiale din secolul XX realizează, paradoxal, în plan structural, o reîntoarcere la motivarea de tip religios, teocratic, proprie începuturilor umanității. Structura de gândire ideologică este analogă cu cea religioasă, în privința modalității de legitimare a acțiunilor politice și, implicit, a războiului.

O analiză a bolșevismului ne spune că, pentru prima oară în istorie, proletariatul a fost chemat să desființeze proprietatea privată și, prin aceasta, să desființeze complet orice formă de exploatare a omului de către om. Pe plan extern, bolșevismul s-a aflat în război declarat cu întreaga clasă capitalisă mondială, scopul declarat fiind extinderea revoluției socialiste la scară mondială. Nazismul german a înlocuit proletariatul din ideologia comunistă cu poporul german, clasa socială salvatoare a omenirii cu rasa superioară a arienilor, menită de asemenea să salveze omenirea. Al doilea război mondial a fost considerat just de către naziști, deoarece el asigură supremația globală a unei rase superioare în raport cu cele inferioare. În fine, autorul susține că în manifestul neo-conservator american de la început de secol

XXI este invocat ca echivalent al proletariatului la bolșevici sau al rasei superioare la naziști motivul că în lumea de azi SUA sunt unica superputere mondială, economic și militar, iar în viitorul apropiat ar trebui să fie o putere militară și mai mare.

Extrem de interesant este capitolul privind la legitimarea și delegitimarea hegemoniei SUA. În prezent și în viitorul apropiat, pe plan global se derulează procese complexe, care vor conduce finalmente la constituirea unor poli de putere militară, economică, politică și simbolică, capabili de a contracara acțiunile politico-militare ale SUA și a rivaliza cu acestea. Nicolae Iuga identifică ca posibili noi poli de putere Japonia, Rusia, China, UE și, eventual, India, lumea islamică neintrând, deocamdată, în această competiție, în special din cauza disensiunilor interne.

Nicolae Iuga susține câteva idei care pot fi considerate concluzii ale lucrării sale. În primul rând, faptul că niciodată în istorie nu s-a întâmplat ca o singură putere să domine cu atâta autoritate tot restul lumii. În vremea lui George W. Bush, a fost elaborată doctrina războiului preventiv, în baza căreia SUA vor ataca și neutraliza pe oricine și de oriunde, dacă respectivul stat va fi apreciat ca reprezentând un pericol potențial la adresa intereselor SUA, care interese pot fi practic prezente pe tot globul. Credința că Statele Unite ale Americii și-ar folosi uriașa lor putere în scopuri morale și spre binele public internațional a dispărut complet.

Pe fondul manifestării șovinismului de mare putere american, susține autorul, liderii nominali ai statului român actual nu mai pot fi înscăunați fără avizul străinătății, și nici nu se pot menține în scaun fără susținerea ei. De aceea, liderii politici români sunt cooperanți cu centrul de putere din afară într-o manieră tipică prostituției.

Nicolae Iuga recunoaște că, pe moment, SUA sunt singura superputere globală, dar observă că acestea dau semne că suferă de aceeași patologie a puterii nelimitate. Simptomele sunt multe și grave. Nefiind contrabalansate eficient, deocamdată, de către alți poli de putere mondială, SUA se comportă totalitar, un exemplu în acest sens fiind faptul că au refuzat să recunoască Curtea Penală Internațională.